

Dagens Nyheter den 27 januari 2002

HUI-ekonomer:

## ”Vi kritiseras av politiska skäl”

Som författare till rapporten "Konkurrens bildar skola" måste vi bemöta Sören Wibes inlägg (DN Debatt 21/1-02). Resultaten från vår ESO-rapport står sig. Det går inte att påvisa att friskolor skadar den kommunala skolan. Snarare tycks konkurrens från friskolor ha positiva effekter på elevernas resultat i den kommunala skolan. Den ytterligare analys vi genomfört sedan ESO-rapportens publicering, liksom flera utländska studier styrker våra tidigare slutsatser.

Wibes kritik består av två delar: För det första skall vi ha underlåtit att lämna ut vårt datamaterial till Wibe, och för det andra har Wibe själv gjort en analys där han påstår att våra resultat inte håller.

När det gäller utlämnandet av datamaterialet meddelade vi Wibe vid vår första telefonkontakt hur han kunde få tag på de data vi använt. Delar av datamaterialet kommer från SCB:s och Skolverkets Internet-hemsidor, öppna för alla. Den viktigaste databasen, med data från Skolverket och SCB, är dock inte öppen för allmänheten. Vi skrev under ett avtal för att få tillgång till dessa data där vi bland annat förband oss att inte lämna data vidare till tredje man.

Vi har alltså inte rätt att lämna ut data till Wibe. Muntligen och via e-post har Wibe påstått att SCB och Skolverket godkänt att han skulle få tillgång till data. Ingen av dessa två myndigheter har meddelat oss detta godkännande.

Vi har dock erbjudit oss att utföra de analyser som Wibe tycker saknas i vår studie. Sådana förslag hade tacksamt mottagits, men Wibe har inte varit intresserad av ett seriöst forskarsamtal, vilket framgår av hans artikel.

Den rapport som Wibe hänvisar till är fylld med oklarheter. Det som bekymrar oss mest är att Wibe hävdar att vi inte har tagit hänsyn till det faktum att barn till högutbildade har bättre studieresultat. För de som har läst vår studie är detta ett märkligt påstående, som är uppenbart felaktigt. En mycket viktig poäng med hela studien är att ta hänsyn till andra faktorer än friskolorna som kan tänkas påverka studieresultaten. I detta sammanhang har hänsyn givetvis tagits till föräldrarnas utbildning, som är av central betydelse.

Naturligtvis är vår studie inte helt felfri. Det finns ingen studie som inte kan ifrågasättas. Vi har dock vidtagit en mängd försiktighetsåtgärder. Detta innebär bland annat att vi har testat en mängd olika statistiska modeller och genomgående står sig våra resultat. Från den första enkla analysen har resultaten varit desamma: Inga tecken på att konkurrens skadar den kommunala skolans elever negativt. Wibes påstående att resultaten ändras om Pajala kommun utesluts måste dessutom vara fel. Vi har gjort just det experimentet och vår studie står pall för Pajala.

På en punkt har Wibe rätt. Bortfallet är stort, och vi borde ha kommenterat detta. Wibe visar dock inte att bortfallet påverkar resultaten.

En bra analys bör inte bara undersöka alternativa förklaringsmodeller utan den bör också passera olika kontrollstationer. Under arbetet med rapporten fanns en referensgrupp som bland annat bestod av forskare och representanter för Skolverket. Under det senaste året har vi presenterat en ny och mer omfattande version av vår rapport vid ett antal vetenskapliga seminarier och vid två internationella konferenser. Vi har vidare publicerat huvudresultaten i tidskriften Ekonomisk Debatt. Vi har även uppmanats att skicka in rapporten till en av de mer ansedda internationella forskartidskrifterna. Wibes uppsats har inte utsatts för motsvarande kvalitetsgranskning.

En viktig kritik som har framkommit när vi presenterat rapporten är att vi gör ett fel i vår analys som undgått Wibe. Friskolor etablerar sig nämligen främst i kommuner där skolresultaten är dåliga i förhållande till jämförbara kommuner. Kanske är behovet av alternativ större om de kommunala skolorna är dåliga. ESO-rapportens analys underskattar därför de positiva effekterna av konkurrens.

Varför är Wibe så förvånad över våra resultat? Ett flertal utländska studier kommer till samma resultat som vi gjort. Oss veterligen finns ingen studie som visar på att skolkonkurrens har negativa effekter. Denna slutsats ändras inte av Wibes analys. Trots att han söker med ljus och lykta kan han inte visa att konkurrensen har negativa effekter, utan påstår sig bara kunna visa att våra resultat inte håller.

Wibe är en väldokumenterad friskolemotståndare. Han missbrukar sin professorstitel till att av politiska skäl misskreditera oss och våra resultat. I fortsättningen hoppas vi att Wibe kan föra den viktiga debatten om friskolor på ett mer balanserat och sakligt sätt.

Fredrik Bergström

Mikael Sandström

Handelns utredningsinstitut